

Περιεχόμενα

1. ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ... ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ 29/01/2023 σελ. 1,32,33
2. ΟΙ 4 ΠΑΓΙΔΕΣ ΠΟΥ ΚΡΥΒΟΥΝ ΟΙ ΦΕΤΙΝΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ONE VOICE 29/01/2023 σελ.42,43
3. Η ΔΥΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΜΙΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ 29/01/2023 σελ.61,64,65
4. Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ REAL NEWS REAL MONEY 29/01/2023 σελ. 15

1. ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ

Μέσο: ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .29/01/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .29/01/2023

Σελίδα: 1

ΟΔΗΓΟΣ

Κτηματολόγιο: Τι αλλάζει για μεταβιβάσεις και συμβόλαια

«Κλειδί» για οποιαδήποτε συναλλαγή καθίσταται το Πιστοποιητικό Κτηματογραφούμενου Ακινήτου. ■ 32-33

Οδηγός επιβίωσης για τις αλλαγές που

«Κλειδί» για οποιαδήποτε συναλλαγή καθίσταται πλέον το Πιστοποιητικό Κτηματογραφούμενου Ακινήτου

Από τον **Βασίλη Παπακωνσταντόπουλο**

vrapakonstantopoulos@dimokratia.gr

Αλλαγές στις μεταβιβάσεις ακινήτων, στις συντάξεις συμβολαίων και σε όλες τις υπόλοιπες δικαιοπραξίες φέρνει η ολοκλήρωση της ανάρτησης του Κτηματολογίου στις περισσότερες περιοχές της χώρας. «Κλειδί» για κάθε συναλλαγή καθίσταται πλέον το Πιστοποιητικό Κτηματογραφούμενου Ακινήτου - υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει ένας αγοραστής για τη μεταγραφή οποιαδήποτε νέου συμβολαίου, ενώ διαφορετικές είναι οι προϋποθέσεις που ισχύουν για τις περιοχές όπου δεν έχει αρχίσει η ανάρτηση των κτηματολογικών στοιχείων.

Ειδικότερα, μετά την έναρξη της ανάρτησης σε μια περιοχή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί καμία συναλλαγή που αφορά τα ακίνητα (π.χ. σύνταξη συμβολαίων, συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου) χωρίς την επισύναψη Πιστοποιητικού Κτηματογραφούμενου Ακινήτου (ΠΚΑ). Πρόκειται για ένα πιστοποιητικό που περιγράφει συνοπτικά το ακίνητο, εκδίδεται από τον φορέα του Κτηματολογίου και χορηγείται μόνο ηλεκτρονικά ύστερα από σχετική αίτηση του ενδιαφερομένου. Το κόστος έκδοσής του είναι 5 ευρώ ανά ακίνητο και η πληρωμή γίνεται μέσω κάρτας πληρωμών.

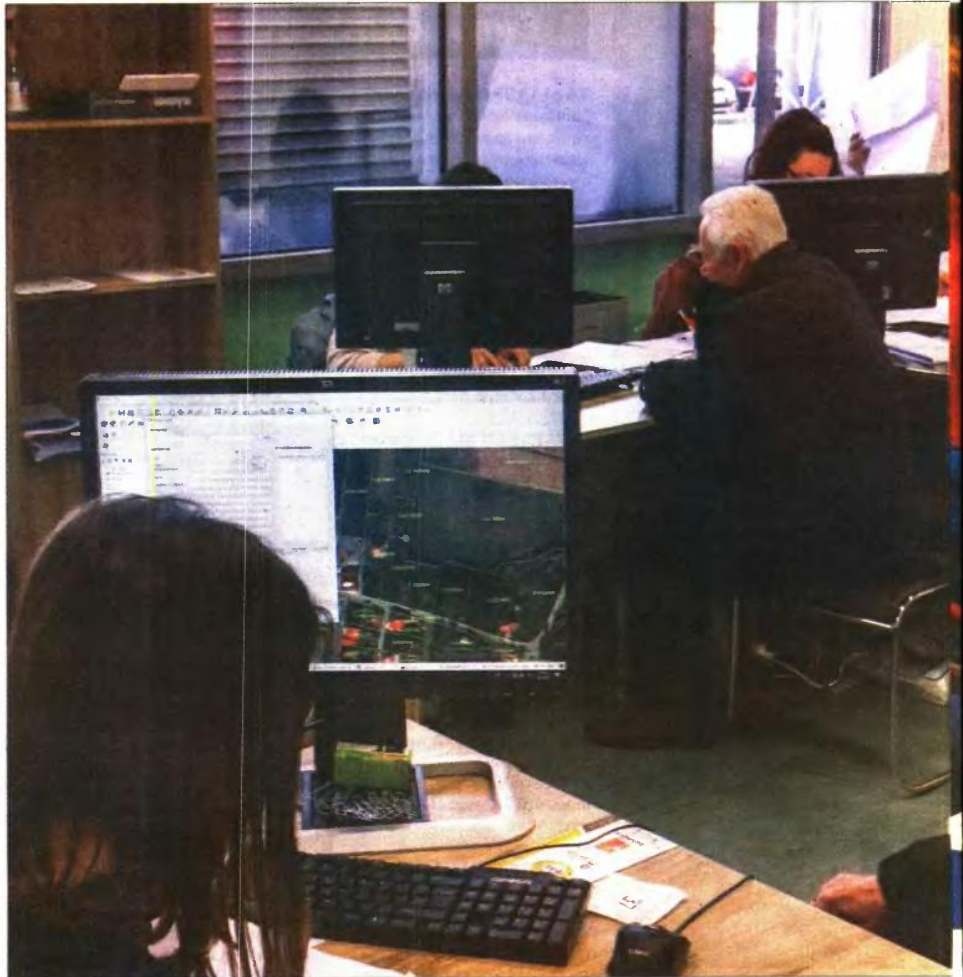
Το Πιστοποιητικό Κτηματογραφούμενου Ακινήτου εκδίδεται με τη χρήση των κωδικών TAXISnet.

Στην περίπτωση που ο πολίτης γνωρίζει τον Κωδικό Αριθμού Εθνικού Κτηματολογίου (ΚΑΕΚ) του ακινήτου για το οποίο υποβάλλει αίτηση, η έκδοση είναι απλή και άμεση. Στην περίπτωση που δεν γνωρίζει τον ΚΑΕΚ, η εφαρμογή θα τον καθοδηγήσει σε περαιτέρω ηλεκτρονική επικοινωνία με το Γραφείο Κτηματογράφησης, ώστε να ενημερωθεί για τον ΚΑΕΚ του ακινήτου. Εισερχόμενος στην εφαρμογή αρχικά επιλέγει την κατηγορία «Νέα αίτηση για Πιστοποιητικό Κτημ. Ακινήτου» και στη συνέχεια τον νομό και ΟΤΑ (εμφανίζονται μόνο εκείνοι για τους οποίους υπάρχει η δυνατότητα χορήγησης πιστοποιητικού).

Η εφαρμογή παρέχει δύο επιλογές:

■ Έχω υποβάλει δήλωση για το ακίνητο και έχω συμπεριληφθεί στους πίνακες της ανάρτησης. Η εφαρμογή δείχνει όλα τα ακίνητα. Στη συνέχεια επιλέγει το ακίνητο για το οποίο ζητά πιστοποιητικό, επιβεβαιώνει ή καταχωρεί e-mail επικοινωνίας και επιλέγει τον λόγο έκδοσης, ενώ προαιρετικά μπορεί να επισυνάψει κάποιο έγγραφο. Στη συνέχεια ο ιδιοκτήτης ολοκληρώνει με την πληρωμή 5 ευρώ μέσω κάρτας πληρωμών, επιλέγει «έκδοση πιστοποιητικού» και εκδίδεται το πιστοποιητικό.

■ Έχω υποβάλει δήλωση και το ακίνητό μου δεν έχει συμπεριληφθεί στους πίνακες της ανάρτησης ή δεν έχω υποβάλει δήλωση για το ακίνητο για το οποίο αιτούμαι το πιστοποιητικό (π.χ. κληρονόμια). Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την ανταλλαγή e-mail με το Γραφείο Κτηματογράφησης, στο οποίο ο ενδιαφερόμενος περιγράφει το ακίνητο (τοπωνύμιο, οδός, αριθμός κ.λπ.), ώστε να του αποσταλεί, σε δεύτερο χρόνο, ο κωδικός του ακινήτου (ΚΑΕΚ). Το e-mail του αρμόδιου Γραφείου Κτηματογράφησης θα το βρει στην επιλογή «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ» της εφαρμογής. Μετά την παραλαβή του απαραίτητου κωδικού (ΚΑΕΚ) του ακινήτου, θα συνδεθεί εκ νέου στην εφαρμογή και θα συνεχίσει τη διαδικασία. Θα πρέπει να ηλεκτρολογήσει τον κωδικό που παρέλαβε και για τον οποίο ζητά πιστοποιητικό, να επιβεβαιώσει ή καταχωρήσει e-mail επικοινωνίας, να επιλέξει τον λόγο έκδοσης και να επισυνάψει (προαιρετικά) κάποιο έγγραφο. Στη συνέχεια, ο αιτών ολοκληρώνει με την πληρωμή 5 ευρώ μέσω κάρτας πληρωμών, επιλέγει «έκδοση πιστοποιητικού» και εκδίδεται το πιστοποιητικό.

Τα βήματα που πρέπει να γίνουν για τη μεταγραφή ενός v

ΣΕ ΟΛΕΣ τις περιοχές που έχει αρχίσει ή έχει ολοκληρωθεί η ανάρτηση των κτηματολογικών στοιχείων ο αγοραστής/αποκτητής ακινήτου θα πρέπει να προχωρήσει σε μία σειρά από ενέργειες αμέσως μετά τη σύνταξη του συμβολαίου:

1 Δήλωση ιδιοκτησίας. Ο πολίτης συμπληρώνει και υπογράφει το σχετικό έντυπο Δ2, χωρίς στην περίπτωση αυτή να έχει τη δυνατότητα να κάνει χρήση της υπηρεσίας «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΗΣ». Στη συνέχεια μπορεί να σαρώσει το έντυπο Δ2, τον τίτλο (συμβόλαιο) και το τοπογραφικό διάγραμμα (αν υπάρχει), και να τα στείλει συμπληρωμένα στην ηλεκτρονική διεύθυνση του τοπικού Γραφείου Κτηματογράφησης μαζί με ηλεκτρονική υπεύθυνη δή-

λωση που εκδίδεται μέσω του gov.gr για την ταυτοποίηση των προσωπικών στοιχείων του. Το Γραφείο Κτηματογράφησης θα του αποστείλει ηλεκτρονικά τη δήλωση υπογεγραμμένη και σφραγισμένη μαζί με το «Έντυπο Προσωρινής Καταχώρισης & Υπολογισμού Παγίου Τέλους» για την πληρωμή. Εναλλακτικά, μπορεί να υποβάλει, κατόπιν ραντεβού, τη δήλωσή του στο Γραφείο Κτηματογράφησης, το οποίο, αφού την ελέγξει, θα την επιστρέψει και θα εκδώσει το «Έντυπο Προσωρινής Καταχώρισης & Υπολογισμού Παγίου Τέλους» με τον κωδικό πληρωμής.

2 Πληρωμή του πάγιου τέλους κτηματογράφησης, που ανέρχεται σε 35 ευρώ ανά δικαίωμα. Για τους βοηθητικούς χώρους

(αποθήκες, γκαράζ) το πάγιο τέλος είναι 20 ευρώ, μόνο αν είναι αυτοτελείς ιδιοκτησίες, δηλαδή έχουν ποσοστό συγκρισιμότητας στο οικοπέδο και δεν είναι παρακολουθήματα του διαμερισματος. Ειδικά για τις αγροτικές περιοχές, τα φυσικά πρόσωπα που έχουν εγγραπτό δικαίωμα κυριότητας και δουλείας καταβάλλουν πάγια τέλη μόνο για δύο ακίνητα ανά περιοχή (προκαποδοτριακό δήμο ή κοινότητα), ανεξαρτήτως του συνολικού αριθμού τους. Αν η δήλωση υποβληθεί επιτόπου στο Γραφείο Κτηματογράφησης, δίνεται στον ενδιαφερόμενο σχετικό έντυπο με το οφειλόμενο ποσό και με μοναδικό 25ψήφιο κωδικό πληρωμής. Η εξόφληση του ποσού γίνεται σε μία από τις συνεργαζόμενες τράπεζες, προκειμένου η δήλωση να προκολλη-

θεί οριστικά και να καταχωρηθεί στο Κτηματολόγιο. Αν η δήλωση υποβληθεί ηλεκτρονικά, η πληρωμή γίνεται μόνο με κάρτα, στην οθόνη που θα εμφανιστεί στο τελευταίο βήμα υποβολής της δήλωσης. Αποδεκτές γίνονται όλες οι χρεωστικές - προπληρωμένες κάρτες και πιστωτικές κάρτες mastercard - visa - american express.

3 Μετάβαση στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο για την αίτηση μεταγραφής. Θα πρέπει να συνοδεύεται από την παραπάνω συμπληρωμένη δήλωση, εις διπλούν απλό αντίγραφο πράξης, εις διπλούν αντίγραφο τοπογραφικού διαγράμματος (αν έχει επισυναφθεί), το έντυπο «Προσωρινής Καταχώρισης & Υπολογισμού Παγίου Τέλους» και την απόδειξη

φέρνει η ανάρτηση του Κτηματολογίου

Ο έλεγχος των στοιχείων από τους ιδιοκτήτες

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ της ανάρτησης ο πολίτης έχει τη δυνατότητα να μπει και να ελέγξει τα ακίνητά του χρησιμοποιώντας τους κωδικούς εισόδου στο TAXISnet, με την προϋπόθεση να έχει υποβάλει δήλωση ιδιοκτησίας.

Ο ενδιαφερόμενος επιλέγει τον νομό - περιοχή όπου έχει το ακίνητο. Εμφανίζεται πίνακας με τις ιδιοκτησίες του και για κάθε ακίνητο υπάρχουν δύο αρχεία, ένας χάρτης στον οποίο φαίνεται η θέση της ιδιοκτησίας (απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος) και ένας πίνακας με περιγραφή των προσωπικών στοιχείων και της νομικής πληροφορίας (απόσπασμα κτηματολογικού πίνακα).

Θα πρέπει να ελέγξει με προσοχή όλα τα στοιχεία του ακινήτου και του δικαιωμάτος του, προκειμένου να εντοπίσει και να διορθώσει τυχόν σφάλματα και παραλείψεις και να αποφύγει πολύπλοκες, δαπανηρές και χρονοβόρες διαδικασίες στο μέλλον.

Αν είναι όλα σωστά, δεν απαιτείται καμία ενέργεια. Αν υπάρχουν προφανή (πρόδηλα) σφάλματα (π.χ. λάθος πατρώνυμο, αριθμός συμβολαίου, αριθμός μεταγραφής, όροφος ή εμβαδόν διηρημένους ιδιοκτησίας), υποβάλλει ψηφιακά, χωρίς κόστος, εντός της προβλεπόμενης για κάθε περιοχή προθεσμίας, πατώντας το κουμπί «Είσοδος» στην αρχή της σελίδας.

Για τα σοβαρά σφάλματα

Αν υπάρχουν πιο σοβαρά σφάλματα [π.χ. εμβαδόν γεωμετρικού, όρια ιδιοκτησίας, αντικατάσταση (εκτοπισμός) δικαιωμάτων άλλου δικαιούχου (πλήρους/ψηλής κυριότητας, επικαρπίας)] υποβάλλει εντός της προβλεπόμενης για κάθε περιοχή προθεσμίας, ψηφιακά, πατώντας το κουμπί «Είσοδος» στην αρχή της σελίδας, μέσω κωδικών TAXISnet, επισυνάπτοντας τα ανάλογα έγγραφα που τεκμηριώνουν το αίτημά του και καταβάλλοντας 5 ευρώ μέσω κάρτας πληρωμών. Κατ' εξαίρεση και έπειτα από συνεννόηση με το Γραφείο Κτηματογράφησης μπορεί να υποβληθεί σε αυτό, μέσω ραντεβού.

Σημειώνεται ότι πριν από τη χρήση της εφαρμογής της ανάρτησης πρέπει να έχει γίνει επικαιροποίηση των στοιχείων επικοινωνίας (Επικαιροποίηση

Πώς γίνονται οι μεταβιβάσεις προτού τελειώσει η διαδικασία

Μετά την έναρξη της περιόδου συλλογής δηλώσεων σε μια περιοχή και προτού αρχίσει η διαδικασία της ανάρτησης των κτηματολογικών στοιχείων θα πρέπει να έχει προηγηθεί υποβολή δήλωσης στο Κτηματολόγιο για να γίνει οποιαδήποτε μεταβίβαση ακινήτου, όπως για παράδειγμα αγοραπωλησία, γονική παροχή κ.ά. Μετά τη μεταγραφή της συμβολαιογραφικής πράξης, αυτός που «αποκτά» δικαίωμα σε ακίνητο οφείλει να το δηλώσει στο Κτηματολόγιο.

Η σχετική προθεσμία είναι ένας μήνας - όχι από τη σύνταξη του συμβολαίου, αλλά από την ημερο-

μηνία μεταγραφής του στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο.

Σε περίπτωση σύνταξης συμβολαίου αποδοχής κληρονομιάς για ακίνητο που κάποιος έχει ήδη υποβάλει δήλωση, δεν απαιτείται εκ νέου δήλωση ιδιοκτησίας ούτε πληρωμή παγίου τέλους κτηματογράφησης. Μετά τη μεταγραφή του συμβολαίου στο υποθηκοφυλακείο, θα πρέπει να υποβάλει ατελώς αίτηση κατάθεσης συμπληρωματικών στοιχείων, επισυνάπτοντας απλό αντίγραφο του τίτλου και του πιστοποιητικού μεταγραφής.

έου συμβολαίου

πληρωμής του. Η δήλωση διαβιβάζεται στο Γραφείο Κτηματογράφησης υπηρεσιακά.

Όσον αφορά τις περιπτώσεις κατάργησης δικαιώματος, για παράδειγμα εξέλιξη προσημείωσης υποθήκης, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να συμπληρώσει και να υπογράψει το σχετικό έντυπο Δ2, χωρίς να απαιτείται η πληρωμή τέλους κτηματογράφησης. Στη συνέχεια, θα πρέπει να καταθέσει στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο την αίτηση μεταγραφής συνοδευόμενη από την παραπάνω συμπληρωμένη δήλωση, εις διπλούν απλό αντίγραφο πράξης, αλλά και υπεύθυνη δήλωση που εκδίδεται μέσω του *sonex* για την ταυτοποίηση των προσωπικών στοιχείων του. Η δήλωση διαβιβάζεται στο Γραφείο Κτηματογράφησης υπηρεσιακά.

Στοιχείων Επικοινωνίας), ενώ είναι δυνατή και η υποβολή εκπρόθεσμης δήλωσης, η οποία μέχρι και τις 31 Ιουλίου δεν θα επισύρει κανένα πρόστιμο.

Ο ιδιοκτήτης ακινήτου μπορεί κατά τη διάρκεια της ανάρτησης να αιτηθεί τη διόρθωση των στοιχείων της ανάρτησης, υποβάλλοντας είτε αίτηση διόρθωσης είτε αίτηση διόρθωσης προδήλου σφάλματος, ακολουθώντας τα βήματα της εφαρμογής. Η αίτηση διόρθωσης προδήλου σφάλματος είναι δωρεάν, ενώ για την υποβολή αίτησης διόρθωσης στο τέλος της διαδικασίας θα ζητηθεί να καταβάλετε τέλος 5 ευρώ μέσω κάρτας πληρωμών.

Μετά την επεξεργασία των αιτήσεων διόρθωσης ακολουθεί η δημοσιοποίηση των εκθέσεων με σκοπό την ενημέρωση όσων υπέβαλαν αίτηση διόρθωσης κατά τη διαδικασία της ανάρτησης και όσων ιδιοκτητών θίγονται (επηρεάζονται) από τις εκθέσεις που συντάχσε το Γραφείο Κτηματογράφησης. Κάθε έκθεση περιλαμβάνει αιτιολογία για την αποδοχή ή την απόρριψη της υποβληθείσας αίτησης διόρθωσης. Οποιοσδήποτε υποβάλει αίτηση διόρθωσης μπορεί να δει την έκθεση που έχει συντάξει το Γραφείο Κτηματογράφησης.

Σε περίπτωση και μόνο που η αίτηση διόρθωσης αφορά «εκτοπισμό» δικαιώματος κυριότητας ή επικαρπίας ή διόρθωση γεωμετρικών στοιχείων «υπερακτίου εκτός «αποδεκτής» απόκλισης», τότε ο αιτών, είτε συμφωνεί είτε διαφωνεί με την έκθεση, πρέπει σε χρονικό διάστημα 30 ημερών να συμπληρώσει τα σχετικά πεδία εντός της εφαρμογής, να ενημερώσει όσους ιδιοκτήτες θίγονται και να επισυνάψει τα αποδεικτικά γνωστοποιήσεων που έστειλε στους θιγόμενους ιδιοκτήτες, διαφορετικά η αίτηση διόρθωσης θα απορριφθεί.

Αν κάποιος «νημερωθεί» ότι είναι θιγόμενος ιδιοκτήτης, μπορεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας 30 ημερών είτε να συμφωνήσει για τη διόρθωση είτε να διαφωνήσει αιτιολογημένα, επισυνάπτοντας τα σχετικά πεδία εντός της εφαρμογής. Εφόσον η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, θεωρείται ότι συγκατατίθεται στη διόρθωση σύμφωνα με τη συνταχθείσα έκθεση.

Αν η αίτηση διόρθωσης δεν αφορά «εκτοπισμό» δικαιώματος ή διόρθωση γεωμετρικών στοιχείων γεωμετρικού εκτός «αποδεκτής απόκλισης» και εκκρεμεί η προσκόμιση στοιχείων, τότε μπορεί να υποβάλει τα στοιχεία αυτά συμπληρωματικά στο Γραφείο Κτηματογράφησης. Επισημαίνεται πως όλες οι παραπάνω αιτήσεις (αναφοράς/αντίρρησης) υποβάλλονται ατελώς.

Αν κάποιος «νημερωθεί» ότι είναι θιγόμενος ιδιοκτήτης, μπορεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας 30 ημερών είτε να συμφωνήσει για τη διόρθωση είτε να διαφωνήσει αιτιολογημένα, επισυνάπτοντας τα σχετικά πεδία εντός της εφαρμογής. Εφόσον η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, θεωρείται ότι συγκατατίθεται στη διόρθωση σύμφωνα με τη συνταχθείσα έκθεση.

Οι 4 παγίδες που κρύβουν οι φετινές

Τι βρίσκεται πίσω από τις διατάξεις για τα τεκμήρια διαβίωσης και πως επηρεάζονται οικογένειες φοιτητών, νέοι που υπηρετούν

Γράφει ο
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΛΑΙΤΣΑΚΗΣ

Τέσσερις παγίδες που μπορεί να προκαλέσουν υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση σε εκατοντάδες χιλιάδες οικονομικά αδύναμους φορολογούμενους, κρύβουν και οι φετινές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Θύματα των παγίδων αυτών, οι οποίες κρύβονται πίσω από τις διατάξεις για τα τεκμήρια διαβίωσης, είναι κυρίως οικογένειες φοιτητών, νέοι που υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, χαμηλόμισθοι, χαμηλοσυνταξιοκί, περιστασιακά απασχολούμενοι, ακόμη και ανάπηροι. Ας τις δούμε αναλυτικά:

Παγίδα 1η: Το τεκμήριο διαβίωσης της μισθωμένης κατοικίας του ενήλικου τέκνου, που σπουδάζει ή υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία μακριά από την οικογένειά του, γίνεται αιτία να πάψει το τέκνο να θεωρείται προστατευόμενο, εξέλιξη που έχει πολλαπλές δυσμενείς οικονομικές συνέπειες για το ίδιο και την οικογένειά του.

Σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία ενήλικο εξαρτώμενο τέκνο του φορολογούμενου μισθώνει κατοικία διαφορετική από αυτήν της κύριας κατοικίας της οικογένειας (π.χ. φοιτητής που σπουδάζει σε διαφορετικό τόπο, τέκνο που υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία, κ.λπ.) και ταυτόχρονα έχει δική του υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, λόγω απόκτησης εισοδήματος, οποιουδήποτε ύψους και από οποιαδήποτε πηγή, εντός του 2022, το τεκμήριο διαβίωσης της μισθωμένης κατοικίας βαρύνει το τέκνο, όχι τους γονείς!

Έτσι, σε κάθε τέτοια περίπτωση, το ενήλικο τέκνο παύει πλέον να θεωρείται εξαρτώμενο, καθώς -όσο πενιχρό κι αν είναι το πραγματικό εισόδημα που απέκτησε το 2022- προκύπτει, με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης, τεκμαρτό εισόδημα μεγαλύτερο των 3.000 ευρώ, που είναι το όριο ετησίου ατομικού (πραγματικού ή τεκμαρτού) εισοδήματος, μέχρι το οποίο κάθε τέκνο θεωρείται εξαρτώμενο και επιτρέπει να συμπεριλαμβάνεται στη φορολογική δήλωση των γονέων του. Η υπέρβαση του ορίου των 3.000 ευρώ σφραγίζεται στο γεγονός ότι, για κάθε ενήλικο τέκνο αυτής της περίπτωσης λαμβάνονται υπόψη το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης των 3.000 ευρώ συν το τεκμήριο της κατοικίας, με αποτέλεσμα πάντοτε να προκύπτει συνολικό τεκμαρτό εισόδημα μεγαλύτερο των 3.000 ευρώ.

Το τεκμαρτό αυτό εισόδημα θεωρείται ότι, προέρχεται από μισθωτή εργασία. Όμως, στην περίπτωση αυτή, το συγκεκριμένο εισόδημα φορολογείται, αν το ενήλικο τέκνο ξεχάσει να δηλώσει

στον κωδικό 049 του πίνακα (7 της φορολογικής του δήλωσης (του εντύπου Ε1) δαπάνες αγορας αγαθών και παροχής υπηρεσιών, συνολικού ύψους τουλάχιστον ίσου με το 30% επί του δηλωθέντος πραγματικού (κι όχι επί του τεκμαρτού) εισοδήματος. Σε κάθε τέτοια περίπτωση θα κληθεί, με το εκκαθαριστικό της φορολογικής του δήλωσης, να πληρώσει φόρο 22% επί του 30% του δηλωθέντος εισοδήματος. Αλλά, ακόμη και στην περίπτωση που θα δηλώσει το απαιτούμενο ποσό δαπανών στον κωδικό 049 του πίνακα 7, θα πρέπει να είχε προνοήσει, ήδη, από το 2022 και να είχε πραγματοποιήσει τις δαπάνες αυτές εξοφλώντας τις, μάλιστα, με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής (πιστωτικές ή χρεωστικές ή πληρωμένες κάρτες κ.λπ.), ώστε να αποδεικνύονται.

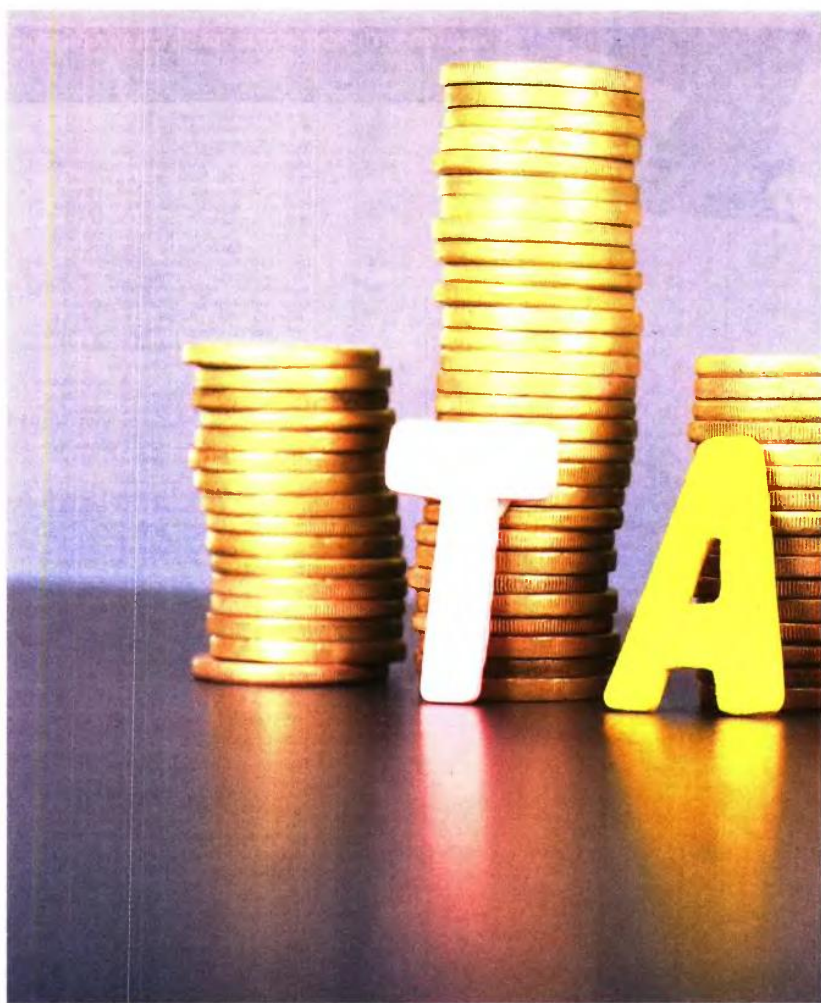
Επιπλέον, επειδή το ενήλικο τέκνο παύει πλέον να θεωρείται εξαρτώμενο μέλος, η οικογένειά του δεν μπορεί να το συμπεριλάβει στην αίτηση Α21 που θα υποβάλει φέτος για να εισπράξει οικογενειακό επίδομα από τον ΟΠΕΚΑ. Αυτό θα έχει ως συνέπεια η οικογένειά:

- είτε να στερηθεί πλήρως το επίδομα, αν το συγκεκριμένο τέκνο είναι το μοναδικό της ή εάν -λόγω μείωσης του αριθμού των δηλωθέντων εξαρτώμενων τέκνων- το ισχύον εισοδηματικό όριο έχει υποχωρήσει σημαντικά κάτω από το όριο του ετησίου εισοδήματος της οικογένειας
- είτε να εισπράξει μειωμένο επίδομα, λόγω μείωσης του αριθμού των εξαρτώμενων τέκνων.

Παγίδα 2η: Τα τεκμήρια διαβίωσης προκαλούν υπερφορολόγηση του εισοδήματος.

Λόγω της σημαντικής συρρίκνωσης των πραγματικών εισοδημάτων, την οποία έχει προκαλέσει η πολυετής οικονομική κρίση σε εκατομμύρια νοικοκυριά, πολλά φυσικά πρόσωπα θα φορολογηθούν φέτος όχι με βάση τα πολύ χαμηλά εισοδήματα που απέκτησαν το 2022, αλλά με βάση τα πολύ πιο υψηλά, εξωπραγματικά ποσά τεκμαρτών εισοδημάτων που θα τους προσδιορίσει η ΑΑΔΕ, με βάση το σύστημα των τεκμηρίων ή «αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης». Σε πολλές περιπτώσεις, οι διαφορές μεταξύ των πολύ χαμηλών πραγματικών εισοδημάτων του 2022 και των πολύ υψηλών τεκμαρτών που θα προκύπτουν για το ίδιο έτος, με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης, θα είναι αδύνατο να καλυφθούν με περιουσιακά εισοδημάτων ή εσόδων από παρελθόντα έτη, καθώς τα ποσά αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί σχεδόν στο σύνολό τους για την κάλυψη τεκμηρίων στα προηγούμενα 9-10 χρόνια.

Ας δούμε, όμως, δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα εργαζομένων με χαμηλά εισοδήματα, που θα υπερφορολογηθούν λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων διαβίωσης:

Λόγω της σημαντικής συρρίκνωσης των πραγματικών εισοδημάτων, πολλά φυσικά πρόσωπα θα φορολογηθούν φέτος όχι με βάση τα πολύ χαμηλά εισοδήματα που απέκτησαν το 2022, αλλά με βάση τα πολύ πιο υψηλά, εξωπραγματικά ποσά τεκμαρτών εισοδημάτων που, θα τους προσδιορίσει η ΑΑΔΕ, με βάση το σύστημα των τεκμηρίων ή «αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης»

Α. Άγαμος φορολογούμενος, με μηνιαίο εισόδημα 600 ευρώ από την εργασία του ως μισθωτός, διαμένει σε διαμέρισμα 70 τ.μ. δωρεάν παραχωρηθέν από ένα Ι.Χ. αυτοκίνητο 1.600 κ.εκ. βετίας. Το πραγματικό εισόδημα που θα δηλώσει φέτος στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος για το έτος 2022 θα ανέλθει σε 8.400 ευρώ (600 ευρώ x 14 = 8.400 ευρώ). Το τεκμαρτό εισόδημα που θα του προσδιορίσει η ΑΑΔΕ, με την εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης, θα προκύψει ως εξής: 3.000 ευρώ το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης για άγαμο + 2.800 ευρώ το τεκμήριο για τη χρήση της κατοικίας των 70 τ.μ. (40 ευρώ ανά τ.μ. x 70 τ.μ. = 2.800 ευρώ) + 4.480 ευρώ το τεκμήριο για τη χρήση του Ι.Χ. αυτοκινήτου = 10.280 ευρώ. Για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος, στην περίπτωση του συγκεκριμένου φορολογούμενου, θα ληφθεί υπόψη το τεκμαρτό εισόδημα των 10.280 ευρώ, επειδή αυτό είναι μεγαλύτερο από το δηλωθέν των

8.400 ευρώ. Ως εκ τούτου ο συγκεκριμένος φορολογούμενος θα φορολογηθεί για «εισόδημα» μεγαλύτερο κατά 1.880 ευρώ, από αυτό που απέκτησε στην πραγματικότητα. Στο ετήσιο τεκμαρτό εισόδημα των 10.280 ευρώ αντιστοιχεί φόρος εισοδήματος 184,36 ευρώ, ο οποίος υπολογίζεται λαμβανομένου υπόψη αφορολόγητου ορίου 8.636 ευρώ και με συντελεστή φόρου 9% στο τμήμα του εισοδήματος από τα 8.636,01 έως τα 10.000 ευρώ και με 22% στο πέραν του ορίου αυτού ποσό. Αν λαμβανόταν υπόψη το δηλωθέν εισόδημα των 8.400 ευρώ, ο εν λόγω φορολογούμενος δεν θα πλήρωνε καθόλου φόρο, επειδή το ποσό των 8.400 ευρώ είναι χαμηλότερο του αφορολόγητου ορίου των 8.636 ευρώ.

Β. Έγγαμος φορολογούμενος με 2 ανήλικα παιδιά εργάζεται ως μισθωτός στον ιδιωτικό τομέα και λαμβάνει μηνιαίως 800 ευρώ. Διαμένει σε ιδιόκτητη μονοκατοικία 90 τ.μ. και κατέχει κι ένα Ι.Χ. αυτοκίνητο 1.750 κ.εκ. 9ετίας. Το εισόδημα που θα δη-

φορολογικές δηλώσεις

τη στρατιωτική τους θητεία, χαμηλόμισθοι, χαμηλοσυνταξιούχοι, περιστασιακά απασχολούμενοι και ανάπηροι

λώσει φέτος στην Εφορία για το έτος 2022 θα ανέλθει σε 11.200 ευρώ (800 ευρώ x 14 = 11.200 ευρώ). Το τεκμαρτό εισόδημα που του προσδιορίζει η Εφορία με την εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης θα προκύψει ως εξής: 2.500 ευρώ το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης για τον έγγαμο + 4.620 ευρώ το τεκμήριο για τη χρήση της μονοκατοικίας των 90 τ.μ. [(40 ευρώ ανά τ.μ. x 80 τ.μ.) + (65 ευρώ ανά τ.μ. x 10 τ.μ.)] x 1,2 = 4.620 ευρώ) + 5.320 ευρώ το τεκμήριο για τη χρήση του Ι.Χ. αυτοκινήτου = 12.940 ευρώ. Για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος, στην περίπτωση του συγκεκριμένου φορολογούμενου, θα ληφθεί υπόψη το τεκμαρτό εισόδημα των 12.940 ευρώ, επειδή αυτό είναι μεγαλύτερο από το δηλωθέν των 11.200 ευρώ. Ως εκ τούτου ο συγκεκριμένος φορολογούμενος θα φορολογηθεί για «εισόδημα» μεγαλύτερο κατά 1.740 ευρώ, από αυτό που απέκτησε στην πραγματικότητα. Στο ετήσιο τεκμαρτό εισόδημα των 12.940 ευρώ αντιστοιχεί φό-

ρος εισοδήματος 646,80 ευρώ, ο οποίος υπολογίζεται λαμβανομένου υπόψη αφορολόγητου ορίου 10.000 ευρώ και με συντελεστή φόρου 22%, στο πέραν του ορίου αυτού ποσό. Αν λαμβανόταν υπόψη το δηλωθέν εισόδημα των 11.200 ευρώ, ο εν λόγω φορολογούμενος θα πλήρωνε μόλις 264 ευρώ.

Παγίδα 3η: Δεν φορολογούνται όλοι οι εργαζόμενοι με «μπλοκάκια» ως μισθωτοί, με αφορολόγητο όριο μέχρι 8.636 ευρώ ή μεγαλύτερο, αλλά μόνο όσοι πληρούν αθροιστικά πέντε προϋποθέσεις.

Κάθε εργαζόμενος που λαμβάνει τις μηνιαίες αποδοχές του όχι ως μισθωτός, αλλά εκδίδοντας αποδείξεις παροχής υπηρεσιών («μπλοκάκια»), για να φορολογηθεί για τις αμοιβές του με την εννοιακή κλίμακα φόρου εισοδήματος των μισθωτών, δηλαδή για να δικαιωθεί ετήσια έκπτωσης φόρου έως 777 ευρώ (προσαυξανόμενο ανάλογα με τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων), η οποία ισοδυναμεί με αφορολόγητο όριο

Φορολογούμενοι με πενιχρά εισοδήματα (από ενοίκια, τόκους καταθέσεων, γεωργικές εκμεταλλεύσεις), οι οποίοι εισέπραξαν παράλληλα ακόμη πιο χαμηλά ποσά είτε από περιστασιακή απασχόληση είτε από επιδόματα παιδιών, επιβαρύνονται με υπέρρογκα ποσά φόρου εισοδήματος

εισοδήματος μέχρι 8.636 ευρώ θα πρέπει να πληροί τις ακόλουθες 5 προϋποθέσεις:

A. Θα πρέπει να έχει υποβάλει δήλωση έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας στην αρμόδια ΔΟΥ.

B. Θα πρέπει να παρέχει υπηρεσίες στις οποίες πρόκειται το στοιχείο της συμβουλής ή της επιστημονικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, δηλαδή να ασκεί δραστηριότητα η οποία δεν εμπεριέχει την έννοια της εμπορικής ιδιότητας, αλλά χαρακτηρίζεται ως «ελεύθεριο επάγγελμα».

Γ. Θα πρέπει να δηλώνει ως έδρα για την άσκηση της δραστηριότητάς του, την κατοικία του.

Δ. Δεν θα πρέπει να εισπράττει ταυτόχρονα και κανονικό μισθό από άλλη εργασία.

E. Θα πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες τους σε τρεις το πολύ εργοδότες ή και σε περισσότερους από τρεις, εφόσον όμως στην περίπτωση αυτή λαμβάνει, τουλάχιστον, το 75% των ετησίων αμοιβών του μόνο από έναν.

Εφόσον ο φορολογούμενος ή η σύζυγός του πληροί τις παραπάνω 5 προϋποθέσεις, πρέπει να συμπληρώσει, στην παράγραφο 10 του πίνακα 2 της 1ης σελίδας του Ε1, την ένδειξη «ΝΑΙ» δίπλα από τον κωδικό 019 (ο υπόχρεος) ή 020 (η σύζυγος), προκειμένου κατά την εκκαθάριση του φόρου για τις αμοιβές από το «μπλοκάκι» να υπολογιστεί αφορολόγητο όριο ύψους μέχρι 8.636 ευρώ (προσαυξανόμενο ανάλογα με τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων).

Σε κάθε περίπτωση κατά την οποία φορολογούμενος που λαμβάνει αμοιβές για παροχή υπηρεσιών δεν πληροί έστω και μία από τις πέντε παραπάνω προϋποθέσεις, τότε οι ετήσιες αμοιβές του από το «μπλοκάκι» παροχής υπηρεσιών φορολογούνται ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, δηλαδή με 9% από το πρώτο ευρώ μέχρι τα 10.000 ευρώ, με 22% στο τμήμα του εισοδήματος από τα 10.000,01 ευρώ μέχρι τα 20.000 ευρώ και με 28-44% για το τμήμα των ετησίων αμοιβών πάνω από το επίπεδο των 20.000 ευρώ.

Παγίδα 4η: Φορολογούμενοι με πενιχρά εισοδήματα, προερχόμενα είτε από ενοίκια, είτε από τόκους καταθέσεων, είτε από γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι οποίοι εισέπραξαν παράλληλα ακόμη πιο χαμηλά ποσά, είτε από περιστασιακή απασχόληση είτε από επιδόματα παιδιών που τους χορήγησε ο ΟΠΕΚΑ, επιβαρύνονται με υπέρρογκα ποσά φόρου εισοδήματος.

Οι φορολογούμενοι που υπάγονται σ' αυτές τις περιπτώσεις υποχρεούνται να πληρώσουν ποσά φόρων πολλαπλάσια των πραγματικών τους εισοδημάτων, εξαιτίας του προσδιορισμού του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης και του υπολογισμού του οφειλόμενου φόρου με βάση την

κλίμακα που εφαρμόζεται για τους επιχειρηματίες και τους ελεύθερους επαγγελματίες, στην οποία δεν ισχύει αφορολόγητο όριο εισοδήματος.

Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις αυτές, επειδή τα δηλούμενα εισοδήματα είναι πάρα πολύ χαμηλά, οι υπηρεσίες της ΑΑΔΕ, κατά την εκκαθάριση των δηλώσεων, προσδιορίζουν το ύψος των φορολογητέων εισοδημάτων με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης. Δηλαδή, σε κάθε τέτοια περίπτωση, λαμβάνουν υπόψη τους το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης των 3.000 ευρώ που ισχύει για τον άγαμο φορολογούμενο, ή των 2.500 ευρώ, που ισχύει για τον έγγαμο, και προσθέτουν στο ποσό αυτό τυχόν επιπλέον ποσά τεκμηρίων διαβίωσης για σπίτι ή και Ι.Χ. αυτοκίνητο, εφόσον ο φορολογούμενος διέμεινε, κατά τη διάρκεια του 2022, σε κατοικία ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή δωρεάν παραχωρηθείσα ή εφόσον κατείχε και κάποιο αυτοκίνητο.

Περαιτέρω, η πρόσθετη διαφορά φορολογητέου εισοδήματος, που προκύπτει λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων διαβίωσης, φορολογείται όχι με την εννοιακή κλίμακα υπολογισμού του φόρου, η οποία ισχύει για τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους και προβλέπει αφορολόγητο όριο εισοδήματος 8.636 ευρώ (προσαυξανόμενο ανάλογα με τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων), αλλά με την κλίμακα φορολόγησης των εισοδημάτων από επιχειρηματικές δραστηριότητες, βάσει της οποίας το φορολογητέο εισόδημα υπόκειται σε φόρο υπολογιζόμενο με συντελεστή 9% από το πρώτο ευρώ. Έτσι, η πρόσθετη διαφορά φορολογητέου εισοδήματος που προκύπτει βάσει των τεκμηρίων διαβίωσης σε όλες αυτές τις περιπτώσεις φορολογούμενων επιβαρύνεται με φόρο 9%. Στη συνέχεια, επί του φόρου που προκύπτει, επιβάλλεται και προκαταβολή φόρου με συντελεστή 55%. Συνολικά, δηλαδή για έναν φορολογούμενο που πολύ χαμηλό εισόδημα από ενοίκια ή από αγροτική δραστηριότητα ή από τόκους καταθέσεων και με ακόμη πιο χαμηλό εισόδημα από περιστασιακή απασχόληση ή από οικογενειακά επιδόματα, η πρόσθετη διαφορά εισοδήματος που προκύπτει βάσει των τεκμηρίων φορολογείται με τελικό συντελεστή 13,95%.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, κατά την εκκαθάριση των δηλώσεων, οι υπηρεσίες της ΑΑΔΕ εφαρμόζουν τις διατάξεις της παραγράφου 1β του άρθρου 34 του ν.4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος), σύμφωνα με τις οποίες επί της πρόσθετης διαφοράς τεκμαρτού εισοδήματος εφαρμόζεται η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος των απασχολούμενων, επειδή το μεγαλύτερο μέρος του δηλωθέντος εισοδήματος δεν προκύπτει από μισθωτή εργασία ή συντάξεις.

3. Η ΔΥΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΜΙΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Μέσο: ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 29/01/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 29/01/2023

Σελίδα: 61

Η Δύση
αντιμέτωπη με
μια δημογραφική
κρίση

3. Η ΔΥΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΜΙΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Μέσο: ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 29/01/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 29/01/2023

Σελίδα: 64

Πλανήτης Γη

Από τη δημογραφική κρίση στο δημογραφικό μέρισμα

Η χρόνια υπογεννητικότητα που αντιμετωπίζουν οι αναπτυγμένες οικονομίες της Δύσης δεν σημαίνει κατ' ανάγκη, τουλάχιστον για κάποιες από αυτές, μείωση του πληθυσμού τους. Την ίδια ώρα, το μεταβαλλόμενο μοτίβο στην ηλικιακή δομή του πληθυσμού των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών ανοίγει παράθυρο ευκαιρίας, όχι όμως επ' άπειρον

Ο Φούμιο Κισίτα είναι ο πρωθυπουργός της Ιαπωνίας. Θεωρείται πολιτικός καριέρας, χαμηλών τόνων. Αποφεύγει γενικά τους δραματικούς τόνους λόγω πολιτικής και προσωπικής ιδιοσυγκρασίας, αλλά την περασμένη εβδομάδα έγινε άλλος άνθρωπος... Μιλώντας στο Κοινοβούλιο, έκανε μια δραματική έκκληση στον ιαπωνικό λαό: «Κάντε τώρα περισσότερα παιδιά! Διαφορετικά η χώρα κινδυνεύει να βυθιστεί σε μια εφιαλτική δυστοπία όπου ένας διαρκώς συρρικνούμενος πληθυσμός νέων θα πρέπει να συντηρεί έναν διαρκώς διογκούμενο πληθυσμό ηλικιωμένων».

«Η μεταμόρφωση ενός ήπιου πολιτικού σταδιοδρομίας σε επικεφαλής των μοιρολατρών αποτυπώνει τη δημογραφική κρίση που αντιμετωπίζει η Ιαπωνία, μια από τις χώρες με το χειρότερο πρόβλημα γήρανσης πληθυσμού παγκοσμίως» έγραψε ο Guardian. Στη 45λεπτη ομιλία του, ο Κισίτα είπε ότι τα προκαταρκτικά στοιχεία για το 2022 δείχνουν ότι ο αριθμός των γεννήσεων έχει πέσει κάτω από τις 800.000. «Η Ιαπωνία βρίσκεται στα πρόθυρα του να μην μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί ως κοινωνία» τόνισε, διαμνύοντας ότι η αντιμετώπιση του χαμηλού ποσοστού γεννήσεων «δεν μπορεί να περιμένει και δεν μπορεί να αναβληθεί».

Ο πληθυσμός της τρίτης μεγαλύτερης οικονομίας του κόσμου βρίσκεται σε συρρίκνωση εδώ και χρόνια και οι γεννήσεις ομείωσαν πώσο ρεκόρ το διάστημα 2020-2021, με μόλις 644.000 σε ένα σύνολο πληθυσμού περίπου 125 εκατομμυρίων. Μέχρι το 2065 υπολογίζεται πως ο πληθυσμός της

Ιαπωνίας θα έχει πέσει στα 88 εκατομμύρια, μια μείωση που αντιστοιχεί σε ποσοστό 30%. Ο δείκτης των γεννήσεων -ο μέσος αριθμός παιδιών που έχει μια γυναίκα στη διάρκεια της ζωής της- παραμένει στο 1,3, πολύ κάτω από το 2,1 που απαιτείται για να διατηρηθεί σταθερό το επίπεδο ενός πληθυσμού. Και ο αριθμός των άνω των 65 συνεχίζει να αυξά-

νεται σταθερά, αντιπροσωπεύοντας τώρα περισσότερο από το 28% των Ιαπώνων.

Η ρίζα του προβλήματος

Οι αιτίες της υπογεννητικότητας, όπως και σε κάθε άλλη κοινωνία του ώριμου καπιταλισμού, είναι πάνω-κάτω οι ίδιες: Το υψηλό κόστος της ανατροφής των παιδιών, της εκπαί-

δευός τους, υποχρεωτικές και Τριτοβάθμιας, το αυξανόμενο κόστος ζωής, κακοπληρωμένες και ασταθείς δουλειές για τους εργαζόμενους χαμηλής εξειδίκευσης και υπερβολικές ώρες εργασίας, που καθιστούν πρακτικά αδύνατη μια υγιή οικογενειακή ζωή. Ταυτόχρονα, τα όποια κυβερνητικά μέτρα στήριξης λαμβάνονται αφορούν κατά κύριο λόγο οικογένειες που έχουν ήδη παιδιά, δεν λειτουργούν ως κίνητρα για τα νέα ζευγάρια προκειμένου να αποκτήσουν παιδιά.

Οι μεταβολές σε δημογραφικό επίπεδο είναι γενικά ένα από τα στοιχεία που τείνει να παραγνωρίζεται ως βασική συνισταμένη των εξελίξεων σε επίπεδο οικονομίας κάθε φορά που η συζήτηση επικεντρώνεται σε θέματα όπως η ανάπτυξη, οι κοινωνικοοικονομικές τάσεις, η μετανάστευση.

Η δημογραφική αλλαγή, λένε οι ειδικοί, μπορεί να επηρεάσει τον ρυθμό ανάπτυξης μιας οικονομίας, τη διαρθρωτική αύξηση της παραγωγικότητας, το βιοτικό επίπεδο, τα ποσοστά απασχόλησης, την κατανομή και τις επενδύσεις. Μπορεί ακόμη να επηρεάσει τα ποσοστά ανεργίας μικροπρόθεσμα, τις τάσεις στην αγορά κατοικίας, τη ζήτηση για χρηματοοικονομικά προϊόντα, τη διαμόρφωση των επιδοκίων. Επιπλέον, οι διαφορές στις δημογραφικές τάσεις μεταξύ των χωρών επηρεάζουν τα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Για να καταλάβουμε πώς λειτουργεί η παγκόσμια οικονομία, πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε πώς μεταβάλλονται τα δημογραφικά στοιχεία και ποιες προκλήσεις δημιουργούν. Σαφώς ο σημερινός αναπτυσσόμενος κόσμος, που κυριαρχεί οικονομικά στον πλανήτη, έχει αφήσει πίσω του την εποχή που ο πληθυσμός αποδεδεικνυόταν από αρρώστιες και υποσιτισμό και τα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας αντιστάθμιζαν τον υψηλό αριθμό γεννήσεων. Η διεύρυνση της γνώσης με την επιστημονική πρόοδο και την τεχνολογική εξέλιξη, που βελτίωσαν θεαματικά την αποτελεσματικότητα της Ιατρικής, το επίπεδο της δημόσιας υγείας και της διατροφής άρχισαν να μειώνουν τα ποσοστά θνησιμότητας.

Όμως παράλληλα άρχισαν να μειώνονται και τα ποσοστά των γεννήσεων και να κυριαρχεί η τάση δημογραφίας μικρότερων οικογενειών, καθώς διευρύνονταν η αστικοποίηση και το κόστος ανατροφής και εκπαίδευσης των παιδιών αυξανόταν σταθερά. Η μετατόπιση του πληθυσμού από τις αγροτικές σε αστικές περιοχές μερικές φορές την ανάγκη για πολύτεκνες οικογένειες, οι οποίες ήταν απαραίτητες κάποτε για τη συντήρηση των αγροκτημάτων και των καλλιεργειών. Υπήρξαν επίσης αλλαγές στα κοινωνικά πρότυπα σε σχέση με τη χρήση και τη διαθεσιμότητα των μέσων ελέγχου των γεννήσεων, παράγοντας που επίσης θεωρείται ότι συνέβαλε στην επιβράδυνση της πληθυσμιακής αύξησης. Έτσι, η έκρηξη των γεννήσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και ο επακόλουθος απόπνοχος της όταν η μεταπολεμική γενιά άρχισε να αποικτά τα δικαιώματα της παιδείας θεωρούνται σήμερα από τους ειδικούς εξαιρέσεις στον κανόνα, έναν κανόνα που θέλει τα ποσοστά των γεννήσεων να βρίσκονται σταθερά σε πενταψήφια τάση καθ' όλο τον 20ό αιώνα. Σήμερα ο δείκτης των γεννήσεων στις ΗΠΑ βρίσκεται στο 1,88, χαμηλότερα -και εδώ από το 2,1 που απαιτείται για να διατηρηθεί ο πληθυσμός σταθερός και σημαντικά μικρότερος από το 1900, όταν ήταν πάνω από το 3,2.

Αλλαγές και τάσεις

Καθώς συντελούνταν ριζικές δημογραφικές αλλαγές στον 20ό αιώνα, το μέσο προσδόκιμο ζωής αυξανόταν και κατά συνέπεια ο πληθυσμός γερνοούσε. Το μέσο προσδόκιμο ζωής των Αμερικανών που γεννιούνταν σήμερα είναι σχεδόν τα 80 χρόνια, δηλαδή 30 περισσότερα απ' ό,τι ήταν το 1900! Την ίδια ώρα, η μέση ηλικία πλυσιάζει τα 38 έτη, σχεδόν 10 χρόνια με-

Αντιφάσεις και κοσμοϊστορικές προκλήσεις

ΑΝ, ΟΜΩΣ, ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ η μία όψη του νομισματος της παγκόσμιας δημογραφικής εξέλιξης, η άλλη είναι αυτή που μας δείχνει η 15η Νοεμβρίου του περασμένου χρόνου, η μέρα-ορόσημο, οπότε ο πληθυσμός της Γης έφτασε τα 8 δισεκατομμύρια. Φαινομενικά το αποτέλεσμα μιας απλής μαθηματικής σχέσης: Για κάθε 2 θανάτους «αναλογούσαν» κατά μέσο όρο 4,3 γεννήσεις. Μόνο που τα πράγματα είναι λίγο πιο περίπλοκα. Ο αριθμός των ανθρώπων που κατοικούν στον πλανήτη έσπεσε κάθε προηγούμενο ρεκόρ, παρά τη δημογραφική κρίση που αναμετωπίζουν πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, παρά το ότι εκατομμύρια άνθρωποι εξακολουθούν να ζουν στη φτώχεια, υποφέροντας από πείνα και υποσιτισμό, μην έχοντας πρόσβαση σε υγιεινολογική περίθαλψη και κοινωνική προστασία ή μην μπορώντας να ολοκληρώσουν ποιστική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Και παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο εξακολουθούν να στερούνται το θεμελιώδες δικαίωμά τους να λαμβάνουν οι ίδιες αποφάσεις για το σώμα και το μέλλον τους, σε μια άκρως ανησυχητική υποχώρηση της προστασίας των δικαιωμάτων τους σχεδόν παντού. Φυσικά η πληθυσμιακή έκρηξη, και κυρίως η ανισοκατανομή της πληθυσμιακής αύξησης μεταξύ αναπτυσσόμενου και αναπτυσσόμενου κόσμου, γεννά κοσμοϊστορικές προκλήσεις για το άμεσο μέλλον. Στα 15 χρόνια που μεσολαβούν έως το επόμενο ορόσημο των 9 δισεκατομμυρίων, το 2037, όχι μόνο η Ινδία θα έχει ξεπεράσει την Κίνα σε πληθυσμό, αλλά και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό μαζί με την Αιθιοπία θα συγκαταλέγονται μεταξύ των 10 πολυπληθέστερων χωρών του κόσμου. Περισσότερες από 50 άλλες θα δουν τα ποσοστά των γεννήσεων να πέφτουν κάτω από το επίπεδο αναπληρωσης του πληθυσμού και οι κρίσεις που θα προκαλέσει η κλιματική αλλαγή πιθανότατα θα τροφοδοτήσουν τη μετανάστευση σε όλο τον κόσμο.

Αλλά υπάρχουν και πιο σύνθετα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν, ιδιαίτερα από τις λιγότερο αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξάνεται. Ένα από αυτά είναι και η ένταξη αξιολόγηση του λεγόμενου «δημογραφικού μερίσματος», του δυναμικού οικονομικής ανάπτυξης που μπορεί να προκύψει από τις αλλαγές στην ηλικιακή δομή ενός πλη-

θυσμού, κυρίως όταν το μερίδιο όσων βρίσκονται σε ηλικία εργασίας είναι μεγαλύτερο από το μερίδιο των εξαρτώμενων ατόμων, παιδιών και συνταξιούχων. Μια χώρα με αυξανόμενο αριθμό νέων και μειούμενη γενννητικότητα έχει τη δυνατότητα να αποκομίσει «δημογραφικό μερίσμα» δίνοντας ώθηση στην παραγωγικότητα της και κατ' επέκταση στην οικονομία της.

Ενώπιον του μέλλοντος

Ο αριθμός των νέων ως μερίδιο του παγκόσμιου πληθυσμού είναι σήμερα υψηλότερος από ποτέ, αναλογώντας σε περίπου 1,8 δισεκατομμύρια άτομα μεταξύ 10 και 24 ετών και αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται μέχρι περίπου το 2070 σύμφωνα με τα μοντέλα πρόβλεψης.

Αν και πολλές αναπτυσσόμενες χώρες έχουν συρρικνωμένο πληθυσμό νέων, οι λιγότερο αναπτυσσόμενες έχουν μεγάλο και ταχέως αυξανόμενο. Σήμερα, περίπου το 60% του πληθυσμού των λιγότερο αναπτυσσόμενων χωρών είναι κάτω των 24 ετών και το μερίδιό τους θα αυξηθεί κατά 60% μέχρι τα μέσα του αιώνα. Σαφώς αυτός ο αυξανόμενος αριθμός νέων ανθρώπων, συνοδευόμενος από πτώση των ποσοστά των γεννήσεων, προσφέρει ένα κρίσιμο παράθυρο οικονομικών ευκαιριών για τις λιγότερο αναπτυσσόμενες χώρες. Σύμφωνα με το Γραφείο Αναφοράς Πληθυσμού (PRB), την αμερικανική ΜΚΟ με έδρα στην Ουάσινγκτον και γραφεία στο Ναϊρόμπι, που ειδικεύεται στη συλλογή και παροχή στατιστικών δεδομένων για ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς σκοπούς σχετικούς με τη δομή των πληθυσμών, για πολλές χώρες με νεανικό πληθυσμό το «δημογραφικό παράθυρο ευκαιρίας» ανοίγει τώρα και θα παραμείνει ανοικτό έως το 2050. Θα κλείσει καθώς η ηλικιακή δομή θα έχει ωριμάσει και οι ηλικιαμένοι θα αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερο μερίδιο του πληθυσμού. Για ορισμένες χώρες, αυτό το «παράθυρο» μπορεί να είναι ανοικτό μόνο για 10 έως 15 χρόνια, ενώ για εκείνες της υποσαχάριας Αφρικής εκτιμάται πως δεν θα κλείσει για τα επόμενα 30 έως 40 χρόνια. Και για να μην κλείσει πρόωρα, προειδοποιούν οι ειδικοί, απαιτούνται επενδύσεις με επαρκείς πόρους σε θεμελιώδεις τομείς, όπως η Υγεία και η εκπαίδευση. Μόνο που αυτό είναι ένα άλλο κεφάλαιο...

γαλύτερη απ' ό,τι το 1970. Με βάση τις προβλέψεις των Ηνωμένων Εθνών, έως το 2050 η μέση ηλικία στις Ηνωμένες Πολιτείες θα είναι τα 42 έτη και ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω ανά 100 άτομα που βρίσκονται σε παραγωγική ηλικία θα είναι υπερδιπλάσιος απ' ό,τι ήταν το 1970. Ενδεικτικά, στη Γερμανία, με άλλη οικονομία του ώριμου καπιταλισμού με σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα, ο δείκτης των γεννήσεων παραμένει σταθερά κάτω από το 2 από το 1975 έως σήμερα και από το 1985 έως το 2019 κάτω και από το 1,5. Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι ο πληθυσμός της χώρας μειώνεται. Παράλληλα, επιδεινώνεται το πρόβλημα της γήρανης, με τη μέση ηλικία να αυξάνεται, από τα 35,4 χρόνια το 1975, στα 45,7 το 2020. Σύμφωνα με τις επίσημες στατιστικές, πέρσι ο αριθμός των γεννήσεων μειώθηκε ακόμη περισσότερο και ο αριθμός των θανάτων αυξήθηκε. Το 2022, 1,06 εκατομμύρια άνθρωποι πέθαναν, 4% περισσότεροι απ' ό,τι το προηγούμενο έτος, και ο αριθμός των γεννήσεων, που μειώθηκε κατά περίπου 7% σε συγκριση με το 2021, αναμένεται ότι θα κυμαίνεται μεταξύ 735.000 και 745.000. Παρ' όλα αυτά -κάτι που ίσως δείχνει το μέλλον των αναπτυσσόμενων οικονομιών με δημογραφικό πρόβλημα-, ο πληθυσμός της Γερμανίας αυξήθηκε κατά 1,1 εκατομμύρια, φτάνοντας στο επίπεδο ρεκόρ των 84,3 εκατομμυρίων λόγω, αν μη τι άλλο, της μετανάστευσης, στην οποία προσήλθε και ο αριθμός των Ουκρανών προσφύγων. Όπως ανακοίνωσε η Destatis, η ομοσπονδιακή στατιστική υπηρεσία, η καθαρή μετανάστευση πέρσι ήταν περισσότερο από τέσσερις φορές υψηλότερη απ' ό,τι το 2021 και υψηλότερη από οποιοδήποτε άλλο στιγμή από την αρχή των μετρήσεων.

Όμως το δημογραφικό πρόβλημα χτυπά και την πόρτα της πολυπληθέστερης χώρας του κόσμου, της Κίνας, καθώς φιλοδοξεί να κυριαρχήσει οικονομικά στον 21ο αιώνα. Σύμφωνα με την κινεζική εθνική στατιστική υπηρεσία, την περασμένη χρονιά καταγράφηκαν 9,56 εκατομμύρια γεννήσεις έναντι 10,41 εκατ. θανάτων, γεγονός που σημαίνει ότι ο πληθυσμός συρρικνώθηκε κατά περίπου 850.000. Το ανισοκατάκει είναι ότι αυτή η μείωση δεν αντιπροσωπεύει συγκυριακή κάμψη, αλλά, σύμφωνα με τους ειδικούς, μια μόνιμη τάση, που αναμένεται να εδραιωθεί τις επόμενες δεκαετίες με ορατές συνέπειες στην οικονομία, στην κοινωνία, στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Οι αιτίες της υπογεννητικότητας είναι και εδώ ίδιες με εκείνες των αναπτυσσόμενων οικονομιών της Δύσης. Αύξηση του κόστους ζωής, αύξηση του κόστους ανατροφής και εκπαίδευσης των παιδιών, υψηλότερο επίπεδο σπουδών πολλών γυναικών, που σημαίνει ότι πολλές αργούν να αποκτήσουν παιδιά, και, βεβαίως, έλλειψη βούλησης από τα νέα ζευγάρια να γίνουν γονείς.

Εκτός από αυτά, η Κίνα υποφέρει και από μια τερπία συνολικά ανισορροπία φύλου, με τους άνδρες να είναι περισσότεροι από τις γυναίκες κατά περίπου 30 εκατομμύρια, αποτέλεσμα της επίσημης «πολιτικής του ενός παιδιού», του προγράμματος ελέγχου των γεννήσεων που ίσχυε στη χώρα από το 1980 έως το 2015 υπό τον φόβο του υπερπληθυσμού. Η Κίνα έχει επίσης ένα από τα υψηλότερα ποσοστά αμβλώσεων από οποιοδήποτε άλλο χώρα και έναν πληθυσμό που γερνά ταχέως. Της ανήκει ο τίτλος της πολυπληθέστερης χώρας τουλάχιστον από το 1950, όταν ο ΟΗΕ άρχισε να τηρεί αρχεία, αλλά από φέτος, σύμφωνα με τις προβλέψεις, θα τον παραχωρήσει στην Ινδία, χώρα που γνωρίζει ήδη πληθυσμιακή έκρηξη. Ο ΟΗΕ προβλέπει ότι ο κινεζικός πληθυσμός θα μειωθεί, από 1,426 δισεκατομμύρια φέτος, σε 1,313 δισεκατομμύρια έως το 2050 και κάτω από τα 800 εκατομμύρια έως το 2100.

4. Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: REAL NEWS_REAL MONEY

Ημ. Έκδοσης: . . .29/01/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .29/01/2023

Σελίδα: 15

η άποψη

του ΚΩΝ/ΝΟΥ
B. ΚΟΛΛΙΑ*

*Προέδρου του Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Η βιώσιμη ανάπτυξη και το δημογραφικό

ΤΟ 2023 έχει ξεκινήσει με αισιόδοξα μηνύματα. Τόσο σε ό,τι αφορά τρέχοντα μεγέθη και τιμές όσο και πρόδρομους δείκτες. Οι ενεργειακές τιμές αποκλιμακώνονται σταδιακά, η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει αποφάσεις που οδηγούν στην αργή, αλλά σταθερή ενεργειακή ανεξάρτησή της από τη Ρωσία, με αποτέλεσμα το οικονομικό και επιχειρηματικό κλίμα να βελτιώνονται διαρκώς.

Μόνο τυχαίο δεν είναι το γεγονός της ανακοίνωσης του δείκτη PMI, στις αρχές της εβδομάδας, που δείχνει πολύ μεγαλύτερη αισιόδοξία σε σχέση με έξι μήνες πριν, καταγράφοντας το μεγαλύτερο άλμα από τότε που έληξαν οι περιορισμοί της πανδημίας. Η εξέλιξη αυτή σχετικά με τον πλέον αντιπροσωπευτικό δείκτη δείχνει πως όλο και περισσότεροι εκτιμούν ότι η ύφεση δεν είναι και τόσο σοβαρή. Και, κυρίως, ευνοεί σημαντικά τη χώρα μας σχετικά με τις προοπτικές της οικονομίας μας τη φετινή χρονιά. Αλλωστε, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι προβλέψεις μιλούν για ανάπτυξη χαμηλότερη μεν από αυτή του 2022, τριπλάσια δε από τον νέο όρο της ευρωζώνης.

Εν μέσω της αξιοποίησης των κονδυλίων από το «Ελλάδα 2.0» και της εισροής επενδύσεων, το μεγάλο στοίχημα της βιώσιμης ανάπτυξης περνά και μέσα από την επίλυση ενός βασικού προβλήματος για την Ελλάδα: του δημογραφικού. Για να επιτευχθεί μια μακροχρόνια και βιώσιμη ανάπτυξη, με ρυθμούς μεγέθυνσης άνω του 3% του ΑΕΠ, καθοριστικό ρόλο θα διαδραματίσει ο πληθυσμός της χώρας. Με τις εκτιμήσεις, όμως, να αναφέρουν ότι ο πληθυσμός αναμένεται να μειωθεί στα 8 εκατ. το 2050, με το 36% των κατοίκων να είναι τότε άνω των 65 ετών, γίνεται κατανοητό πόσο επιπακτική είναι η ανάγκη αντιμετώπισης της υπογεννητικότητας, ώστε να μην αποτελέσει αυτή εμπόδιο στην ανάπτυξη.

Γι' αυτό, στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, σε συνεργασία με την Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων, ανακοινώσαμε μια δέσμη έξι προτάσεων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά και στο συντομότερο δυνατό διάστημα στη στήριξη της ανάπτυξης της οικονομίας. Πρόκειται για προτάσεις που δεν επιβαρύνουν τα δημοσιονομικά, δεδομένου ότι και δεν έχουν μεγάλο κόστος και θα φέρουν περισσότερα έσοδα. Ο ορισμός του ορίου φτώχειας ως αφορολόγητου για τους πολυτέκνους, ο υπολογισμός του ΕΝΦΙΑ με βάση τις πραγματικές ανάγκες μιας πολυτέκνης οικογένειας και η άρση των κριτηρίων πολυτελούς διαβίωσης για τις πολυτέκνες οικογένειες, είναι τρία από τα μέτρα που προτείνουμε.

Πρόκειται για παρεμβάσεις που αποτελούν σημαντικά κίνητρα για την αύξηση του πληθυσμού ή που -σε κάθε περίπτωση- αίρουν τα ανκίνητρα και τις δεύτερες σκέψεις.